

**Gemeente
Haarlem**

Transformatieprogramma sociaal domein

Agenda 2018 - 2020

30 oktober 2018
Piet Haker
PG

Inhoudsopgave

1.	Het programma sociaal domein	4
1.1	Inleiding	4
1.2	Transformatie sociaal domein	4
1.3	Visie	5
1.4	Transformatie: de eerste drie jaar	6
1.1.1	<i>Minima en schulden</i>	7
1.1.2	<i>Jeugd</i>	7
1.1.3	<i>Wmo</i>	8
1.1.4	<i>Sociaal wijkteam</i>	8
1.1.5	<i>Opvang wonen en herstel</i>	8
1.1.6	<i>Sociale basis</i>	9
1.5	Het coalitieprogramma duurzaam doen	10
1.6	Thema's en projecten	11
1.7	Doelen	12
1.8	Samenwerking	13
2.	Thema preventie	14
2.1	Inleiding	14
2.2	Aanpak preventie jeugd	14
2.3	Aanpak Licht Verstandelijk Beperkten	15
2.4	Aanpak Schulden en vroegsignalering	15
2.5	Armoede en gezondheid	16
2.6	Preventiecoalitie	16
2.7	eHealth	16
2.8	Samenvatting: thema preventie	18
3.	Thema sociale basis	19
3.1	Inleiding	19
3.2	Heroriëntatie sociale basis	19
3.3	Sociaal wijkteam	20
3.4	Leren door doen: integrale wijkaanpak Slachthuisbuurt	21
3.5	Opvang wonen en herstel	21

3.6	Samenvatting: thema sociale basis	23
4.	Thema participatie en arbeid	24
4.1	Inleiding	24
4.2	Participatiebedrijf	24
4.3	Leren door doen: Pilot IPS	25
4.4	Leren door doen: Samenwerking GGZ en W&I	25
4.5	Leren door doen: Pilot onderwijs - arbeidsmarkt - zorg	26
4.6	Leren door doen: Pilot regionale werkgeversbenadering	26
4.7	Leren door doen: sociale coöperatie duurzaam werkt	27
4.8	Samenvatting: thema participatie en arbeid	28
5.	Thema Jeugd (integrale aanpak)	29
5.1	Inleiding	29
5.2	Implementatie regieondersteuning	30
5.3	Leren door doen: Aanpak multi probleem gezinnen	30
5.4	Leren door doen: Kwetsbare jeugd 16 - 27 jaar	30
5.5	Onderwijs en jeugdhulp	31
5.6	Samenvatting: thema jeugd (integrale aanpak)	32

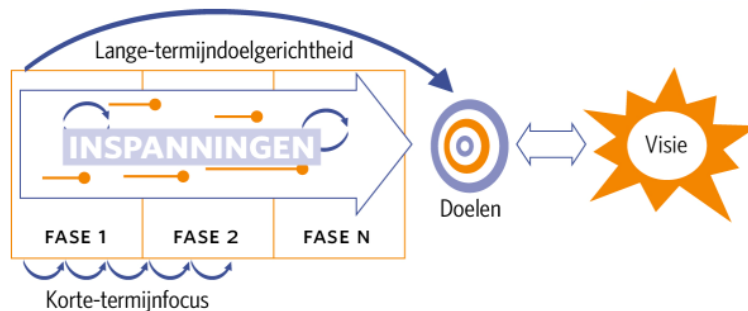
1. Het programma sociaal domein

1.1 Inleiding

Het programma sociaal domein bestaat sinds 2012 toen de decentralisaties van zorgtaken naar gemeenten werd aangekondigd. In de periode 2012 - 2013 lag de focus op analyse en ideeënvorming, in 2014 op de implementatie van de nieuwe taken en vanaf 2015 op de transformatie van het sociaal domein (2015 - heden). Voor de komende periode zal de focus opnieuw verschuiven en is het motto: leren door doen! Praktisch en concreet aan de slag met projecten en pilots als proeftuinen om de onderlinge samenhang tussen de deeldomeinen en om het resultaat voor de klant vanuit de praktijk een impuls te geven.

Een programma is ...

... een tijdelijke organisatievorm voor een reeks samenhangende werkzaamheden (projecten, routines, improvisaties) die samen leiden tot de realiseren van een uniek doel of set van doelen.

1.2 Transformatie sociaal domein

Vanaf 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor vrijwel de gehele maatschappelijke ondersteuning van inwoners in Haarlem. Van jong tot oud, van arm tot rijk, van gezond tot hulpbehoevend. De gemeente heeft veel nieuwe taken en verantwoordelijkheden, waar we ons al een aantal jaren op voorbereid hebben.

De decentralisatie van taken op het gebied van zorg en ondersteuning naar gemeenten was en is de grootste verandering in de zorg van de laatste decennia. Daarbij was deze decentralisatie niet meer dan een eerste stap. Want zoals we in 2014 al schreven: het heeft geen zin om het oude systeem te vervangen door een nieuw systeem, zonder dat er echt iets verandert in de organisatie van zorg en ondersteuning. Daarom is dit proces - de transformatie sociaal domein - één van de lastigste opgaven waarvoor gemeenten zich sinds tijden gesteld ziet.

Zowel bij de voorbereiding op de decentralisaties vanaf 2012 als op het transformatieproces na 2015 is er gewerkt aan de hand van een programma. En ook voor de komende periode is gekozen voor voortzetting van het programma sociaal domein. De transformatie van het sociaal domein is dan ook een proces van jaren: er is niet alleen sprake van een systeemverandering.

Er is ook sprake van een cultuuromslag voor iedereen: inwoners, organisaties, professionals, en de (lokale) overheid. Het gaat om het overstijgen van jarenlang ingesleten patronen (niet alleen bij de overheid), van hardnekkige werkwijzen en van institutionele belangen.

1.3 Visie

Onze gemeente geeft in 2018 voor het vierde jaar uitvoering aan de brede ondersteuning van kinderen, jeugdigen, volwassenen en ouderen. Het gaat over jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning, opvang wonen en herstel, participatie, werk, schulden en het bieden van een financieel vangnet. Het doel van de transformatie is nog steeds de inrichting van de lokale 'verzorgingsstad', de juiste zorg op het juiste moment voor wie dat nodig heeft.

We werken daarbij aan de hand van vier leidende patronen:

1. Werken vanuit het perspectief van de burger
2. De kracht van de wijk
3. Samenhangende aanpak zonder schotten of kolommen
4. Samenwerken met alle betrokkenen, met respect voor ieders rol en belang

Deze leidende patronen gelden niet alleen het programma sociaal domein, maar zijn ook leidend voor de inzet van de vier gemeentelijke afdelingen binnen het sociaal domein¹, het sociaal wijkteam en het Centrum Jeugd en Gezin.

Werken vanuit het perspectief van de burger

We hebben veel geleerd de afgelopen drie jaar en hebben deze ervaringen verwerkt in de verwerving van zorg, ondersteuning en participatie voor de komende periode. En we blijven leren door de inrichting van een sociaal domein breed casuïstiekoverleg en door inzet op meer persoonlijk contact tussen onze medewerkers en de klant. Niet voor niets hebben we geïnvesteerd in klantmanagement. Werken vanuit het perspectief van de klant betekent ook: maatwerk, geen schotten meer die het resultaat voor de klant in de weg staan, administratieve hindernissen belasten de klant niet en werken volgens het principe 'één huishouden, één plan, één regisseur' waarbij niet over de klant praten maar mét de klant.

De kracht van de wijk

We willen de zorg en ondersteuning zo dicht mogelijk organiseren in de leefomgeving van onze inwoners. Zo hebben we onze sociaal wijkteams ingericht werken de CJG coaches in teams gekoppeld aan een wijk en direct gekoppeld aan de scholen in de wijk. Daarom werken de klantmanagers van de afdeling Werk & Inkomen inmiddels in teams gekoppeld aan de wijken van de sociaal wijkteams. De consultants schulddienstverlening voeren de kennismakingsgesprekken met schuldenaren nu ook in de wijk. Casemanagers Wmo zijn gekoppeld aan een postcodegebied., inwoners die bekend zijn worden bij een nieuwe melding zoveel mogelijk ingedeeld bij dezelfde casemanager.

Vormen van individuele ambulante begeleiding zijn inmiddels wijkgericht georganiseerd in de sociaal wijkteams. Ook voor participatie zoeken we in 2018 naar nieuwe verbindingen in de stad

¹ Het betreft de afdelingen: Werk en Inkomen, Maatschappelijke Ondersteuning, Schulden Minima en Sociale Recherche, Jeugd Onderwijs en Sport

met sociaal ondernemers en nieuwe vaak kleine initiatieven in de wijk. Hier ligt een relatie met het programma Nieuwe Democratie.

Samenhangende aanpak zonder schotten of kolommen

Het gaat hier om het realiseren van de verbinding tussen de domeinen jeugd, maatschappelijke ondersteuning, onderwijs, gezondheid, participatie, werk & inkomen en schuldenaanpak ten behoeve van een integrale aanpak voor de klant.

Samenwerken met alle betrokkenen, met respect voor ieders rol en belang

Net als in de afgelopen periode zullen we ook de komende jaren gezamenlijk met onze partners de samenwerking verder vorm geven. De gemeente is soms partner, vaak ook opdrachtgever en stuurt op de transformatie, de aanbieders zijn de zorgspecialisten. We willen graag partner zijn: we zullen het samen moeten doen en daarbij het perspectief van de klant voor ogen moeten houden. We blijven werken met pilots en leren van ervaringen van de klanten als ook van andere gemeenten.

1.4 Transformatie: de eerste drie jaar

In de afgelopen drie jaar hebben we een aantal grote bewegingen gemaakt voor de inrichting van onze eigen lokale 'verzorgingsstad'.

Werk en inkomen

In het domein werk en inkomen heeft het Koersdocument Werk en Inkomen (2016/255654) voor een grote beweging gezorgd binnen de Participatiewet. Er is een koerswijziging in gang gezet, waarbij alle bijstandsafhankelijke inwoners van Haarlem worden uitgedaagd en ondersteund om te participeren naar vermogen, bij voorkeur door betaald werk en als dat niet mogelijk is door participatie. De principes 'Ken je klant' en 'Ken je stad' staan hierbij centraal. Onderdeel hiervan is het project 'Ik doe mee' waarbij inmiddels zo'n 70% van de uitkeringsgerechtigden in beeld zijn gebracht. Op basis van het gesprek wordt de klant ingedeeld als direct bemiddelbaar, overbrugbare afstand of onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt.

Voor een aantal specifieke doelgroepen - ouderen, ex-gedetineerden en statushouders - is met partners in de stad in co-creatie specifiek aanbod ontwikkeld.

De opgaven

Nu we de klanten goed in beeld hebben, is de volgende stap het aanbieden van een passend traject. Daarnaast is het benutten van kansen in de stad nog een lastige opgave. De ontwikkeling van het Participatiebedrijf past in deze lijn, evenals het verkennen van nieuwe initiatieven en methodieken als IPS, regionale werkgeversbenadering of een sociale coöperatie.

1.1.1 Minima en schulden

De aanpak voor minima en mensen met schulden is in de afgelopen periode gewijzigd. Er wordt nog steeds inkomensondersteuning geboden waar dat nodig is. En de toegang naar schulddienstverlening staat inmiddels open voor iedereen. Er is echter ook veel geïnvesteerd in het vergroten van het bereik van de verschillende voorzieningen. En er is geïnvesteerd in specifieke projecten gericht op het voorkomen van schulden, zoals de inzet van schuldmaatjes, de introductie van budgetbeheer op maat, de nieuwe collectieve ziektekostenverzekering, New Future.

De opgaven

In het kader van preventie staat voor de komende periode vroegsignalering van schuldenproblematiek op de agenda, onder andere door slim gebruik te maken van vroegtijdige gegevensdeling.

1.1.2 Jeugd

In het jeugddomein hebben we alles op alles gezet om de infrastructuur overeind te houden, met name als het gaat om regionale en bovenregionale voorzieningen. Dit alles om de zorg voor jeugd te garanderen. Er is veel inspanning verricht om het Centrum voor Jeugd en Gezin de spilfunctie te geven in het jeugddomein die wij hebben beoogd. Het CJG is een eigenstandige organisatie geworden waarin een veelheid aan disciplines is ondergebracht, er een directe verbinding is met de scholen in de wijken en waar de toegangsfunctie voor de jeugdhulp verder wordt versterkt. De leemtes die we in het jeugddomein hebben geïdentificeerd, hebben we in de inkoopronde Jeugd en Wmo inmiddels deels ingevuld. Ook het vraagstuk 16-27 jaar - een soepele overgang van Jeugd naar Wmo is hier met een specifiek gezamenlijk aanbod gerealiseerd.

De opgaven

De aanpak 16-27 vraagt nog om aanvullende acties, hetzelfde geldt voor de implementatie van 'één huishouden één plan één regisseur (regieondersteuning en het werken met gedragen plannen) in samenwerking met het sociaal wijkteam. En het uitproberen van nieuwe aanpakken waaronder die voor multi-problem gezinnen.

Aanvullend hierop wordt, met een impuls van het landelijke actieprogramma zorg voor Jeugd, gefocust op: Samen tijdig bepalen en inzetten wat nodig is, aansluiting jeugdhulp en onderwijs, meer kinderen zo thuis mogelijk op laten groeien en crisissituaties (Transformatieplan Zuid Kennemerland, aanvraag middelen transformatiefonds).

Net als voor de andere domeinen geldt dat de beweging van curatie naar preventie, inclusief benodigde middeleninzet een opgave is. In de komende nota integraal jeugdbeleid vormt de inzet voor een sterke sociale basis, waarin alle jongeren kansrijk kunnen opgroeien en talenten kunnen ontwikkelen, en vroegsignalering dan ook belangrijke aandachtsgebieden.

1.1.3 Wmo

Binnen de Wmo is een eerste start gemaakt met het kantelen van voorzieningen: arbeidsmatige en recreatieve dagbesteding is nu vrij toegankelijk voor alle doelgroepen zonder dat een indicatie nodig is. Dat scheelt niet alleen veel administratieve druk, de deelnemers hoeven ook geen eigen bijdrage meer te betalen zoals dat bij de individuele maatwerkvoorzieningen wel het geval is. Een andere belangrijke koerswijziging was het terugbrengen van huishoudelijke ondersteuning naar een gedegen indicatiestelling op basis van het instrumentarium van het CIZ.

De opgaven

Belangrijke vraagstuk is de verdere kanteling van individueel geïndiceerde ambulante begeleiding naar algemeen toegankelijke begeleiding in de sociale basis of in het sociaal wijkteam. Ook de beweging naar preventie is een actueel vraagstuk.

Het verbinden van gezondheidsbeleid met het sociaal domein is in de afgelopen periode nog onderbelicht gebleven. Vanuit het programma willen we daar nu een stap in zetten. En we willen met Zilveren Kruis dit als thema kiezen voor een preventiecoalitie.

1.1.4 Sociaal wijkteam

Ook voor het sociaal wijkteam liggen er nog opgaven. Niet voor niets heeft het college besloten om het sociaal wijkteam nog niet op afstand te zetten.

In 2017 is geïnvesteerd in de integratie van de Informatie- en adviesfunctie, de toevoeging van deskundigheid op het gebied van schulddienst-verlening, werk & inkomen en GGZ, het verbeteren van de vindbaarheid, zichtbaarheid en bereikbaarheid. Daarnaast liep het project samenwerking CJG en sociaal wijkteam, waarover voor de zomer 2018 een eindrapportage aan de gemeenteraad is gepresenteerd.

Voor de komende periode gaat het onder meer om:

- de verdere verbetering van de vindbaarheid en bereikbaarheid;
- het versterken van samenwerkingsrelaties met andere organisaties in de wijk
- het verbinden van de wijkopgaves en buurt- en bewonersinitiatieven aan de opdracht van het sociaal wijkteam (nieuwe democratie)
- het versterken van de toegangsfunctie tot gemeentelijke voorzieningen
- het nader bepalen van de rol en de inzet van het sociaal wijkteam ten aanzien van de ambulantisering van de GGZ, statushouders of mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt
- opzetten van een monitorsystematiek die aansluit op de monitorsystematiek in de sociale basis.

1.1.5 Opvang wonen en herstel

Pas laat in 2014 werd duidelijk dat ook beschermd wonen zou worden gedecentraliseerd naar centrumgemeente Haarlem. Met alle betrokken partijen hebben we een regionale visie 'opvang wonen en herstel' geformuleerd op basis van de uitgangspunten van het landelijk advies van de commissie Donner. Het gaat hier om de beweging naar preventie, ambulantisering en herstel. In 2018 is het inkooptraject afgerond, waarbij de nieuwe visie is vertaald naar het programma van eisen. Tegelijkertijd wordt er geïnvesteerd in specifieke voorzieningen, zoals domus plus of skaeve huse, om de keten sluitend te maken.

De samenwerking met Zilveren Kruis is de afgelopen periode verbeterd. We hebben gebruik gemaakt van het landelijk ondersteuningsprogramma om deze samenwerking te bevorderen. In onze regio doen we dit rondom het thema GGZ.

De opgaven

Samenwerking binnen de GGZ - waar opvang, wonen en herstel een onderdeel is - is een complex proces. De afbouw van residentiële capaciteit in de GGZ loopt lang niet altijd gelijk op met de

opbouw van voldoende ambulante begeleiding en behandeling in de stad. De aanpak verwarde personen en de implementatie van de Wet Verplichte GGZ vraagt veel van de gemeente en van partners.

Dit alles tegen de achtergrond dat het Rijk voornemens is om de middelen per 2021 niet langer via centrumgemeenten beschikbaar te stellen maar via de individuele gemeenten. Dat betekent onder meer dat wij in onze regio (Zuid en Midden Kennemerland en Haarlemmermeer) afspraken moeten maken over de instandhouding van het voorzieningenniveau dat zich vooral concentreert in Haarlem.

1.1.6 Sociale basis

In de sociale basis eindigt eind 2019 de vierjarige subsidieperiode. Deze subsidies vinden we terug binnen de Wmo, Jeugd, Werk en inkomen en Minima en Schulden.

De opgaven

In 2014 hebben we alle subsidies sociale basis onder de loep genomen vooruitlopend op de subsidieperiode 2016-2019. De leerpunten uit dit proces en deze periode betrekken we nu bij de voorbereidingen op de nieuwe subsidieperiode. De herinrichting van de sociale basis betekent ook een herschikking van beschikbare middelen waarbij meer ruimte komt voor nieuwe initiatieven en voor de ambities uit het coalitieakkoord rondom bijvoorbeeld mantelzorgondersteuning.

Overige opgaven

Sturing en monitoring

Sturing en monitoring binnen het sociaal domein is een punt van aandacht. Resultaten en effecten in het sociaal domein zijn nu eenmaal minder kwantitatief te onderbouwen als in bijvoorbeeld het fysieke domein. Binnen het programma is het project sturing en monitoring voor het gehele sociaal domein, en een eerste focus op het onderdeel Werk en Inkomen, waarbij we de sturings- en monitoringsinformatie naar een hoger niveau willen tillen. Onderdeel hiervan is het op gestructureerde wijze analyseren van kwantitatieve, kwalitatieve en narratieve data teneinde de informatiebehoefte beter te laten aansluiten op de niveaus raad, college en management. Daarbij maken we gebruik van de kennis en ervaring van andere gemeenten die hierin al eerder stappen hebben gezet.

Financiën op orde

Een belangrijke opgave in het programma sociaal domein is het oplossen van een aantal financiële vraagstukken. Net als de andere steden in Nederland, heeft ook Haarlem een structureel tekort op het budget voor Jeugdzorg. De overschotten binnen de Wmo verdwijnen als gevolg van maatregelen van het Rijk – zoals de instelling van het abonnementstarief - en de groeiende vraag naar Wmo-voorzieningen. Voor de herinrichting van de sociale basis zijn ambities geformuleerd die binnen het beschikbare budget moeten worden gerealiseerd.

Er is inmiddels een proces uitgezet om ten behoeve van de kadernota 2019 met voorstellen te komen die leiden tot structurele oplossingen voor de (financiële) vraagstukken. Welke keuzes uiteindelijk ook gemaakt worden, ook na de kadernota 2019 zullen deze goed moeten worden gemonitord.

Een andere manier van werken

We zijn al enkele jaren bezig met het implementeren van een andere manier van werken binnen het sociaal domein. We hebben we 'oliamannetjes' geïntroduceerd die zich buigen over casuïstiek waarbij wetgeving of regels de juiste oplossing in de weg lijken te zitten.

We hebben 'de omgekeerde toets' geïntroduceerd. Met de omgekeerde toets leveren professionals in het sociaal domein maatwerk zonder willekeur leidend tot een oplossing waarmee burgers écht geholpen zijn. We introduceren het 'gedragen plan' als methode om niet óver de klant te praten maar mét de klant en zijn sociaal systeem.

Uitgangspunt is dat we leren kijken en handelen vanuit het perspectief van de klant of de burger in plaats van het systeem. Centraal staat daarbij de vraag: wat betekenen de vier leidende patronen voor jouw handelen in het sociaal domein? Of je nu klantmanager, beleidsadviseur of afdelingsmanager, ze gelden als uitgangspunt voor alle medewerkers binnen de gemeentelijke afdelingen sociaal domein.

Samengevat

Het programma sociaal domein is geen nieuw programma, het is een voortzetting van een meerjarig programma. De focus voor de komende periode verandert echter wel. De implementatie van de nieuwe taken is een feit, enkele grote opgaven zijn afgerond, zijn inmiddels onderdeel van de opdracht van de (nieuwe) vakafdelingen binnen het sociaal domein. De versnellers die het vorige college en raad hebben ingezet, hebben hun effecten op de transformatie.

Tegelijkertijd blijkt de praktijk weerbarstig en blijven er ook voor de komende periode nog meer dan genoeg opgaven die we gezamenlijk moeten oppakken. We kunnen niet alles tegelijk en dus hebben we een aantal keuzes gemaakt. Daarbij hebben we ons onder andere laten leiden door het nieuwe coalitieakkoord, adviezen van de Participatieraad en signalen van partners in de stad. Deze staan nu opgenomen in voorliggende geactualiseerde werkagenda van het transformatie-programma sociaal domein.

1.5 Het coalitieprogramma duurzaam doen

Het nieuwe college verwoordt in het coalitieprogramma 'duurzaam doen' deze ambitie: Haarlem is een sociale stad en in de komende periode gaan we dit sociale karakter versterken. We investeren in gelijke kansen voor iedereen, ongeacht waar je woont in Haarlem. We gaan direct aan de slag met concrete onderwerpen, met een focus op preventie. Haarlem dient fysiek en sociaal een toegankelijke stad te zijn. Verschillen in gezondheid tussen groepen Haarlemmers willen we verkleinen. Eenzaamheid en sociaal isolement is een groot probleem; we stimuleren dat mensen elkaar kunnen ontmoeten, de sociale samenhang in de wijken moet groter worden. Hiervoor zoeken we de samenwerking met maatschappelijke- en vrijwilligersorganisaties.

Naast het doorzetten van de gewenste bewegingen in het sociaal domein, leggen we dan ook nieuwe accenten die aansluiten bij de thema's en actiepunten uit het coalitieprogramma. Een deel daarvan wordt uitgevoerd binnen de vakafdelingen, zoals het bestrijden van armoede en schulden. Het verminderen van achterstanden, de verdere doorontwikkeling van het sociaal wijkteam, meer ruimte voor nieuwe initiatieven, en de implementatie van in het coalitieprogramma genoemde actiepunten 'één huishouden één plan één regisseur', zijn voorbeelden van onderwerpen die in het programma worden opgepakt.

Het nieuwe college wil concreet aan de slag. De focus in het programma verschuift dan ook naar implementatie en 'finetuning' en het praktisch uitproberen van nieuwe werkwijzen en methoden: leren door doen!

1.6 Thema's en projecten

De verschillende programmaonderdelen - de projecten voor de periode 2018 - 2019 - zijn gegroepeerd rondom de volgende thema's:

1. Preventie
2. Sociale basis
3. Participatie en arbeid
4. Jeugd (Integrale aanpak)

1.7 Doelen

De doelen van de transformatieagenda voor de komende jaren liggen in het concretiseren van:

De verbinding binnen het sociaal domein

Het verbinden van jeugdhulp, werk en inkomen, schulden en minima, maatschappelijk ondersteuning inclusief opvang wonen en herstel, gezondheid en (passend) onderwijs. Dit zodanig dat er met een integrale blik wordt gekeken naar de juiste oplossing voor de klant en deze niet wordt 'opgeknipt' in deeloplossingen. We voeren dit uit in projecten en pilots die (vrijwel) allemaal meerdere domeinen overstijgen en waarvan we de leerervaringen willen verbreden naar het gehele sociaal domein.

De verbinding voor de klant

Geen schotten meer die het resultaat voor de klant in de weg staan en administratieve hindernissen belasten de klant niet. Dit zodanig dat we de eigen regie van de klant ondersteunen en versterken conform het principe 'één huishouden, één plan, één regisseur'. We voeren dit uit in projecten en pilots die (vrijwel) allemaal meerdere domeinen overstijgen en waarvan we de leerervaringen willen verbreden naar het gehele sociaal domein.

De verbinding tussen overige domeinen en programma's

Het realiseren van verbinding tussen sociaal en fysiek domein, als ook andere programma's zoals omgevingswet (waarin fysiek-sociaal ook van belang is) of overheidsparticipatie. We zien dit terug in het op projectniveau samenwerken vanuit verschillende disciplines en afdelingen.

Korte termijn doelen

Voor elk project zijn meer uitgewerkte projectbeschrijvingen beschikbaar waarin doelen per project geconcretiseerd. Deze moeten en bijdrage leveren aan de programmadoelen over de gehele planningsperiode 2018-2022.

Wanneer zijn we tevreden

Het programma is geslaagd als:

- De beloften van de decentralisaties en de vier leidende principes goed landen bij de medewerkers, dat ze deze kennen, hieraan betekenis kunnen geven en naar hun praktijk kunnen vertalen
- De leereffecten van de projecten daadwerkelijk 'landt' in onze gemeentelijke organisatie en bij onze ketenpartners. Dit blijkt uit onder meer uit verbeterde samenwerking in de keten, meer integraal werken in de keten, regieondersteuning daadwerkelijk waar nodig wordt toegepast.
- Het binnen de gestelde budgettaire kaders is uitgevoerd.

Hoe meten we dat

We zoeken naar methoden om dit te kunnen meten. Te denken valt aan vormen van narratieve verantwoording, klantreizen door de gehele keten en aan de hand van de projectevaluaties.

1.8 Samenwerking

Programma en vakafdelingen

Programma en vakafdelingen werken samen aan het realiseren van de doelen in het sociaal domein. Er is een afwegingskader ontwikkeld om onderscheid te maken tussen sturing door vakafdelingen en sturing vanuit het programma. Er wordt gewerkt met programmasturing als:

5. De mate van voorspelbaarheid van het proces gering is
6. Het doel nog niet scherp vooraf vast staat
7. Er sprake is van een cruciale functie/onderdeel van het transformatieproces
8. Er sturing op samenhang en integraliteit nodig is tussen domeinen en voor het bewaken van 'de bedoeling'
9. Programmasturing ondersteunend is voor de afdelingen

Partners in de stad

Zowel vanuit het programma als vanuit de vakafdelingen werken we nauw samen met partners in de stad. Soms als opdrachtgever zoals bij de contractpartners Jeugd en Wmo, soms als partners zoals in het sociaal wijkteam, soms als co-creator met name bij het ontwikkelen van innovatieve projecten zoals recent is gebeurd rondom re-integratie van specifieke doelgroepen.

Ervaringsdeskundigen

We willen leren van de ervaringen van ervaringsdeskundigen. Denk daarbij aan de Herstelacademie (mensen met een GGZ-achtergrond) of LFB (mensen met een verstandelijke beperking) maar ook aan de ervaringsdeskundige armoede en uitsluiting die binnen de gemeentelijke organisatie actief is.

Participatieraad

Met externe partners - waaronder de Participatieraad - zijn enkele werksessies gehouden voor het actualiseren van de transformatieagenda. Ook langs deze weg is input geleverd voor het programma.

Metropoolregio Amsterdam

Binnen de MRA willen we het sociaal domein steviger verankeren in de bestaande pijlers, juist nu de agenda van de MRA wordt geactualiseerd is dat van belang. Zo mogen we de sociale aspecten van de verstedelijking en de woningbouwopgaves niet vergeten. Ook de gevolgen van de onevenredige verdeling van de sociale woningvoorraad in met name de steden leidt tot sociale vraagstukken die we in de nieuwe MRA-agenda willen adresseren. De vijf steden Almere, Amsterdam, Haarlem, Haarlemmermeer en Zaanstad trekken hierin gezamenlijk op.

Provinciaal en landelijk

Haarlem neemt actief deel aan het Kennisplatform Sociaal Domein Noord Holland. Onder de noemer 'pleidooi voor preventie' en 'professionals in beweging' participeren wij in drie kenniskringen: armoede en inclusie, sociaal-gezond en sociale basis.

Landelijk zijn we betrokken bij het *programma sociaal domein*, het landelijke actieprogramma *zorg voor de jeugd* en bij het statement zorglandschap: *passende hulp voor alle jeugdigen in Nederland*.

2. Thema preventie

2.1 Inleiding

Preventie is een breed begrip. Zo hebben alle voorzieningen en organisaties in de sociale basis een preventieve functie ten opzichte van specialistische ondersteuning. Denk daarbij aan voorzieningen in de wijk zoals speeltuinen, zelforganisaties en wijkcentra. In de sociale basis bevindt zich ook het sociaal wijkteam en het CJG. Zij zijn beide ingericht om vroegtijdig te signaleren zodat eerder kan worden geïntervenieerd en escalatie van problematieken kan worden vertraagd of voorkomen. Ook dat is preventie

En we voeren verschillende concrete projecten uit met een preventieve opdracht. Voorbeelden zijn: opvoed- en opgroeiondersteuning, voorlichting over gezonde leefstijl, respijtzorg en inzet mantelzorgconsulenten, Jogg (Jongeren op gezond gewicht), vrijwillige thuisadministratie ter voorkoming van schulden, Grip op geld: voorlichting en trainingen met specifiek aandacht voor jongeren en statushouders.

Binnen het programma start een aantal projecten waarbij een afdelingsoverstijgende inzet nodig is.

2.2 Aanpak preventie jeugd

Er wordt ingezet op een sterke basis voor jeugdigen, om te voorkomen dat opgroei- en opvoedproblemen uitmonden in een zware zorgvraag. Ouders worden gefaciliteerd om opvoed- en ondersteuningsvragen in eerste instantie zelf op te kunnen pakken. Hiervoor kunnen ouders terecht op de website van het CJG waar veel informatie over allerlei opvoedthema's te vinden is maar ook bij professionals die aansluiten bij basisvoorzieningen. Bijvoorbeeld een verpleegkundige van de jeugdgezondheidszorg die aansluit bij een koffie-ochtend voor ouders in het wijkcentrum. Waar nodig bieden we laagdrempelige ondersteuning aan binnen de sociale basis op het versterken van pedagogische kwaliteiten, beschikbaar voor alle ouders en gezinnen bijvoorbeeld door het bieden van oudercursussen door CJG-coaches op scholen.

Om een sterke basis te creëren voor de Haarlemse jeugd, zet de gemeente in op een samenhangende en samenwerkende keten van de basisinfrastructuur en zorg voor jeugdigen en gezinnen. We sluiten daarbij aan bij het netwerk en de omgeving van gezinnen; de buurt, de wijk, de school, de sportvereniging etc. Als wordt gesignaleerd dat een jeugdige of zijn gezin meer ondersteuning of begeleiding nodig heeft dan kan worden geboden vanuit de voorzieningen uit de basisinfrastructuur, wordt er naar specialistische hulp bijgehaald. Het doel is dat lichte interventies voorkomen dat een jeugdige en zijn/haar gezin in een zwaar zorgtraject terecht komen. Dat betekent niet dat doorverwijzing naar specialistische hulp wordt ontmoedigd. Te laat doorverwijzen naar specialistische hulp kan juist averechts werken en een langdurige en zwaar zorgtraject tot gevolg hebben. Belangrijk is dat de keten van zorg en basisinfrastructuur die rondom een jeugdige staan, elkaar weten te vinden en de juiste expertise, ondersteuning en/of hulp tijdig en zo dichtbij mogelijk ingezet kan worden.

Er komt inzicht in de problematiek van jeugdigen op wijkniveau, om op basis hiervan aan te kunnen sluiten bij de vragen en behoeften binnen de wijken. Voor een aantal specifieke doelgroepen is het signaal vanuit de praktijk ontvangen dat er extra preventief aanbod nodig is. Een van die

doelgroepen is de statushouders, zowel jongeren als gezinnen. Er is al een sociaal programma opgezet voor statushouders waarbij ze goed begeleid worden bij de integratie in de Nederlandse samenleving. Toch zijn er nog veel signalen dat statushouders met kinderen veel vragen hebben over de opvoeding en over bijvoorbeeld het Nederlandse schoolsysteem. Er is een werkgroep gevormd gericht op het versterken van opvoed- en opgroei-ondersteuning aan statushouders. Een andere werkgroep richt zich op verbeteringen binnen de geboortezorg. Het manifest 1001 kritieke dagen is daarbij van groot belang waarbij de periode van conceptie tot 2 jaar cruciaal is voor de ontwikkeling van een kind. Hoe vroeger gesignaleerd wordt hoe beter. Het richt zich ook op een betere samenwerking binnen de partners van geboortezorg. De aanpak preventie jeugd wordt verder uitgewerkt in de integrale nota jeugd, die in het eerste kwartaal van 2019 zal worden vastgesteld.

Beoogd resultaat

Wordt nader uitgewerkt in de nota integraal jeugdbeleid voorjaar 2019.

2.3 Aanpak Licht Verstandelijk Beperkten

Zorgaanbieders voor mensen met een licht verstandelijke beperking geven aan dat deze doelgroep zich steeds moeilijker staande kan houden in een complexer wordende samenleving. Zij vinden hun weg niet in onze systeemwereld. Daarom hebben we de zorgaanbieders uitgenodigd om met de gemeente een specifieke aanpak te ontwikkelen voor deze doelgroep op alle leefdomeinen gericht op het wegnemen van belemmeringen, het vergroten van de toegankelijkheid tot de sociale basis, het (eerder) herkennen van LVB-problematiek zodat zij op de voor hun passende manier worden benaderd in bijvoorbeeld toegangs- of aanvraagprocedures, specifieke aandacht voor schulden et cetera. We gaan dat doen samen met mensen uit de doelgroep zelf. Hiermee willen we voorkomen dat mensen met een LVB-achtergrond uitvallen uit onze samenleving en eerder kunnen ingrijpen om escalatie van problemen te voorkomen.

Beoogd resultaat

Concrete projecten of interventies die de toegankelijkheid van het sociaal domein voor mensen met een licht verstandelijke beperking bevorderen.

2.4 Aanpak Schulden en vroegsignalering

Vroegsignalering binnen de schuldhelpverlening is het in een zo vroeg mogelijk stadium in beeld brengen van mensen met financiële problemen om vroegtijdige hulpverlening mogelijk te maken door gebruik te maken van daadwerkelijke signalen en outreachende hulpverlening. Door het slimmer koppelen van data en bestanden van verschillende partijen, zoals corporaties, zorgverzekeraars en energie- en watermaatschappijen kunnen inwoners met betalingsachterstanden actief benaderd worden en om mogelijke om escalatie van schuldenproblematiek te voorkomen. Landelijk is een leidraad ontwikkeld en is er een handreiking privacy opgesteld omdat vroegsignalering van schulden ook vraagstukken met zich mee brengt rondom bijvoorbeeld privacy.

Beoogd resultaat

Voorkomen van escalatie van schuldenproblematiek door middel van het koppelen van data van betrokken partijen en het outreachend bieden van ondersteuning.

2.5 Armoede en gezondheid

In de gezondheidsnota 2017-2020² staat beschreven dat gezondheid een breed begrip is. Niet alleen de fysieke gezondheid, mentale gezondheid en de beleving van gezondheid zijn belangrijk, maar ook de relatie met de leefomgeving en de leefbaarheid. Sociaal economische kenmerken hebben ook een grote invloed op gezondheid en vice versa. Dit geeft aan dat er verschillende domeinen betrokken zijn bij gezondheid. Een van de ambities voor de komende jaren is om de gezondheidsverschillen in Haarlem terug te dringen. Samen met onze ervaringsdeskundigen armoede en uitsluiting en de GGD onderzoeken we naar een mogelijke aanpak rondom het thema 'armoede en gezondheid'. De beide zorgverzekeraars van de gemeentelijk zorgpolis willen hier graag hun bijdrage aan leveren.

Beoogd resultaat

Concrete projecten of interventies op het gebied van armoede en gezondheid.

2.6 Preventiecoalitie

Het Ministerie van VWS heeft een subsidieregeling geïntroduceerd onder de noemer 'preventiecoalitie'. Met de subsidieregeling Preventiecoalities wil het ministerie structurele samenwerking tussen zorgverzekeraars en gemeenten op het gebied van preventieactiviteiten voor risicogroepen stimuleren en activeren. Doel is om zo de gezondheid van deze groep te verbeteren. Willen zorgverzekeraar en gemeente samen stappen kunnen zetten, is een gezamenlijke coördinatie nodig. Zorgverzekeraars en gemeenten kunnen met de subsidieregeling Preventiecoalities een derde van de kosten van de procescoördinatie van een gezamenlijke aanpak van effectieve preventieactiviteiten voor risicogroepen financieren. Wij willen van deze mogelijkheid gebruik maken en bereiden een voorstel voor op het snijvlak van gezondheid en sociaal domein vanaf 2019.

Beoogd resultaat

Nader te bepalen met betrokken partners.

2.7 eHealth

Er is een groeiende groep oudere Haarlemmers die steeds langer zelfstandig blijft wonen. De vergrijzing zorgt voor groeiende kosten om het langer zelfstang wonen ook mogelijk te maken. Inwoners van Haarlem zullen zich steeds meer zelf hierop moeten voorbereiden. De gemeente zet in op preventieve gezondheidszorg. Zorgaanbieders en bedrijven zetten in op slimme, innovatieve technologische innovaties, die het langer zelfstandig wonen vergemakkelijken en een kostenbesparend effect hebben. Voorbeelden van dergelijke ontwikkelingen zijn robotisering, domotica en e-health.

Wij verkennen onze rol in deze ontwikkelingen, de belangen voor de stad zijn evident:

- Vanuit het sociaal domein zijn we een belangrijke opdrachtgever voor zorgaanbieders, en werken we aan de herinrichting en transformatie van het sociaal domein om deze toekomstbestendig en kostendekkend te maken.

² Nota Lokaal Volksgezondheidsbeleid 201 2020, 2017/ 232133

- Vanuit arbeidsmarktbeleid zijn we een belangrijke actor in de aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt. De studenten van nu moeten toegerust zijn voor de ontwikkelingen in het vakgebied van de nabije toekomst. De groeiende vraag naar medewerkers in de zorg biedt kansen voor kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt.
- Vanuit economie heeft Haarlem belang bij een goed ondernemersklimaat, waarin werkgelegenheid in verhouding blijft met het aantal inwoners van de stad en daarom wordt er gezocht naar kansen voor werkgelegenheid in kansrijke sectoren zoals zorg en het aantrekken en behouden van kleine en innovatieve start ups en grotere ondernemers.

Beoogd resultaat

Het verbinden van innovatieve ondernemers en zorgaanbieders en het stimuleren van eHealth-oplossingen door middel van het uitzetten van challenges. Er wordt gezocht naar eHealth toepassingen die bijdragen aan het verlagen van WMO kosten.

2.8 Samenvatting: thema preventie

		Draagt bij aan			Resultaat
		Verbinding Sociaal domein	Verbinding Klant	Verbinding domeinen en programma's	Verwacht resultaat per inspanning
					
1	Aanpak preventie jeugd	●	●	●	Wordt nader uitgewerkt
2	Aanpak LVB	●	●		Bevorderen toegankelijkheid
3	Aanpak Schulden en vroeg signalering	●		●	Voorkomen van escalatie van schulden- problematiek
4	Preventiecoalitie	●			Nader te bepalen
5	Armoede & gezondheid	●	●	●	Concrete interventies
6	eHealth	●		●	Stimuleren eHealth oplossingen

3. Thema sociale basis

3.1 Inleiding

De sociale basis (voorheen: basisinfrastructuur) is een krachtig geheel van inwoners (inclusief jeugd), (bewoners)initiatieven, sociaal ondernemers en professionele organisaties in de Haarlemse samenleving, die met elkaar bijdragen aan een sociale stad en leefbare wijken en buurten. Tot op heden gebruikten we de term 'basisinfrastructuur' voor de laagdrempelige voorzieningen die we als gemeente subsidiëren, zoals het welzijnswerk, mantelzorgondersteuning, jongerenwerk of voorzieningen voor mensen met een laag inkomen.

We gebruiken vanaf nu liever de term 'sociale basis', om te benadrukken dat de bestaande professionele organisaties onderdeel uitmaken van een groter, krachtig geheel van inwoners, (bewoners)initiatieven, sociaal ondernemers én bestaande structuren en organisaties, die met elkaar bijdragen aan een sociaal Haarlem en leefbare wijken en buurten.

De échte basis voor zelfredzaamheid en participatie wordt gevormd door 160.000 Haarlemmers die in hun dagelijks leven elkaar ondersteunen en samen initiatieven nemen, zonder dat daar een professional of gemeente aan te pas komt. Ook veel instanties waar de gemeente maar een beperkte relatie mee heeft leveren een belangrijke bijdrage aan die sociale basis, zoals het onderwijs, kinderopvang, sportverenigingen, politie, eerstelijns gezondheidszorg, culturele instellingen en kerken en moskeeën. Ook het functioneren van de arbeidsmarkt, de woningmarkt en de beschikbaarheid en spreiding van winkels is van belang voor de mate waarin inwoners zich weten te redden en mee kunnen doen aan de maatschappij. Fysieke structuren zijn voorwaarde voor een sterke sociale basis, zoals een toegankelijke openbare ruimte, gebouwen met ruimte voor activiteiten en ontmoeting en vervoersvoorzieningen om je te kunnen verplaatsen.

Tot slot maken het sociaal wijkteam en het Centrum voor Jeugd en Gezin ook onderdeel uit van de sociale basis, maar hebben daarin een bijzondere positie. Zij richten zich vanuit een specifieke opdracht hoofdzakelijk op het één-op-één ondersteunen van inwoners. Daar waar langduriger en/of meer specialistische hulp nodig is halen ze ondersteuning erbij vanuit de sociale basis of meer gespecialiseerde instanties. En daar waar collectieve oplossingen voor individuele vragen mogelijk zijn (zoals een cursus 'financiën op orde' of een nieuwe ontmoetingsfunctie om eenzaamheid te bestrijden) heeft het sociaal wijkteam een signalerende en ondersteunende functie, maar wordt de uitvoering ervan belegd bij organisaties in de sociale basis. Deze laatste werkwijze stemt overeen met ervaringen die zijn opgedaan in enkele nog lopende pilotprojecten over mogelijkheden voor collectieve oplossingen.

3.2 Heroriëntatie sociale basis

De gemeente speelt een grote rol in de sociale basis door subsidie te verstrekken aan initiatieven en organisaties. Hoe de gemeente dat doet – en wat die initiatieven en organisaties met hun inzet bereiken – is van belang voor het realiseren van de uitdagingen in de sociale basis.

Omdat de subsidies eind 2019 eindigen, vindt er een heroriëntatie plaats op de sociale basis. We blikken terug aan de hand van een evaluatie op de afgelopen subsidieperiode. En we kijken vooruit naar de vraagstukken voor de komende periode en welke antwoorden we hierop verwachten van de sociale basis. Nieuwe prioriteiten betekent dan ook een nieuwe inzet van middelen in de komende subsidieperiode.

Beoogd resultaat

De sociale basis op orde en klaar voor de vraagstukken voor de komende jaren op het gebied van preventie, participatie, inclusie, toegankelijkheid en innovatie.

3.3 Sociaal wijkteam

In oktober 2016 heeft de gemeenteraad de notitie doorontwikkeling sociaal wijkteam vastgesteld³ en besloten om de aansturing van het sociaal wijkteam tot tenminste 1 januari 2020 bij de gemeente te houden. Het college is van mening dat het nog te vroeg is om het sociaal wijkteam op afstand te zetten van de gemeente.

Het sociaal wijkteam is een cruciaal onderdeel van de inrichting van de sociale stad en brengt ondersteuning dicht bij onze inwoners in hun eigen leefomgeving in de eigen wijk. Het sociaal wijkteam heeft een signalerende en preventieve functie. Door de multidisciplinaire netwerk-samenwerking is er sprake van integrale ondersteuning, informatie en advies op alle leefdomeneinen. Daarnaast liggen er nog ontwikkelopgaven voor het sociaal wijkteam zoals de verdere verbetering van de vindbaarheid en bereikbaarheid, het versterken van samenwerkingsrelaties met andere organisaties in de wijk, het versterken van de toegangsfunctie tot gemeentelijke producten en diensten, de implementatie van de uitkomsten van de pilots collectiviseren et cetera. En bij de herijking van de sociale basis, wordt onderzocht op welke wijze vormen van ambulante begeleiding ondergebracht kunnen worden in de sociale basis of het sociaal wijkteam, een actiepunt uit het coalitieprogramma.

Het college heeft dan ook besloten om de aansturing van het sociaal wijkteam tenminste deze collegeperiode nog bij de gemeente te laten om zo te kunnen blijven sturen op de netwerksamenwerking, de opdracht voor het sociaal wijkteam en de ontwikkelopgaven van het sociaal wijkteam⁴.

Beoogd resultaat

Doorontwikkeling van het sociaal wijkteam, zoals beschreven in het raadsbesluit van oktober 2016 en het collegebesluit van september 2018.

³ Nota Doorontwikkeling sociaal wijkteam, 2017/373807

⁴ Nota Organisatieontwikkeling sociaal wijkteam, 2018/432287

3.4 Leren door doen: integrale wijkaanpak Slachthuisbuurt

De VBZ (samen Voor Betere Zorg, branchevereniging zorgaanbieders in onze regio) en de gemeente hebben de ambitie om de zorg echt beter te maken in onze regio. We willen dit concretiseren in een meerjarig samenwerkingsprogramma waarin deelnemende partijen zich verenigen rondom deze ambitie. Vanuit gebiedsmanagement wordt gewerkt aan een integrale aanpak voor Haarlem Oost. Om die reden leggen we de focus op de Slachthuisbuurt. Kortom een kans om nu echt werk te maken van de verbinding tussen het fysiek en sociaal domein.

We starten met het luisteren naar bewoners. We verkennen of we dit in samenwerking met het VU/MC gaan doen. Zij hebben kennis én ervaring met het op de juiste wijze betrekken van bewoners in de meest kwetsbare wijken van Nederland. Een bewezen aanpak waarbij ze samenwerkt met onze ervaringsdeskundigen armoede en uitsluiting en met ervaringsdeskundigen uit de wijk. Tegelijkertijd smeden we een samenwerkingsverband om de relevante partners te binden aan dit project op basis van een concreet uitvoeringsprogramma dat (mede) is gebaseerd op de input van de bewoners.

We kiezen voor een gefaseerde, realistische meerjarenaanpak. Een integrale aanpak, dat wil zeggen dat we een wijkopgave willen formuleren op basis van de verhalen van de bewoners, met input van direct betrokkenen in- en extern en een verbinding tussen sociale vraagstukken en fysieke vraagstukken. Het gaat om een geïntegreerde aanpak, over schotten heen, met verbinding van alle domeinen, inclusief bedrijfsleven, met persoonlijke commitment op bestuurlijk niveau, het aanspreken op de doorzettingsmacht van bestuurders om knelpunten uit de weg te ruimen, en dat allemaal vanuit een gezamenlijk geformuleerde ‘opdracht’ die inspireert en energie geeft.

Beoogd resultaat

Integrale aanpak sociaal en fysiek waarbij de gezamenlijke inzet van de deelnemende partners voor de inwoners echt het verschil maakt.

3.5 Opvang wonen en herstel

Eén van de pijlers van het regionaal beleidsprogramma Opvang Wonen en Herstel is inzetten op preventie en op herstel. Haarlem is centrumgemeente voor het realiseren van voorzieningen voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang, maar alle gemeenten hebben de verantwoordelijkheid op zich genomen om een preventieaanpak te formuleren dat voorkomt dat mensen instromen in intramurale voorzieningen.

En andersom: dat mensen niet onnodig lang afhankelijk zijn van opvang en dat zij terug kunnen keren naar zelfstandig wonen al dan niet met begeleiding. Dat vraagt om een inclusieve samenleving, een samenleving waarin iedereen naar vermogen in kan participeren. Toch sluit diezelfde samenleving groepen uit. Het gaat niet alleen om ‘mee kunnen doen’, maar ook om ‘mee mogen doen’. We zullen dus ook moeten blijven investeren in het wegnemen van vooroordelen en uitsluitingsmechanismen.

Er liggen nog veel opgaven op dit terrein, waarbij een goede afstemming met Zilveren Kruis en de GGZ-organisaties die werken vanuit het wettelijk kader van de Wet langdurige zorg essentieel is. Om die reden blijven we de ontwikkelingen rondom opvang, wonen en herstel ook vanuit het programma nog volgen.

Beoogd resultaat

Realiseren van de opgaven Opvang wonen en herstel

3.6 Samenvatting: thema sociale basis

		Draagt bij aan			Resultaat
		Verbinding Sociaal domein	Verbinding Klant	Verbinding domeinen en programma's	Verwacht resultaat per inspanning
					
1	Heroriëntatie Sociale basis				Sociale basis klaar voor de vragen van straks
2	Sociaal wijkteam				Doorontwikkeling sociaal wijkteam
3	Integrale wijkaanpak				Integrale aanpak fysiek en sociaal
4	Opvang, Wonen & Herstel				Monitoren voortgang

4. Thema participatie en arbeid

4.1 Inleiding

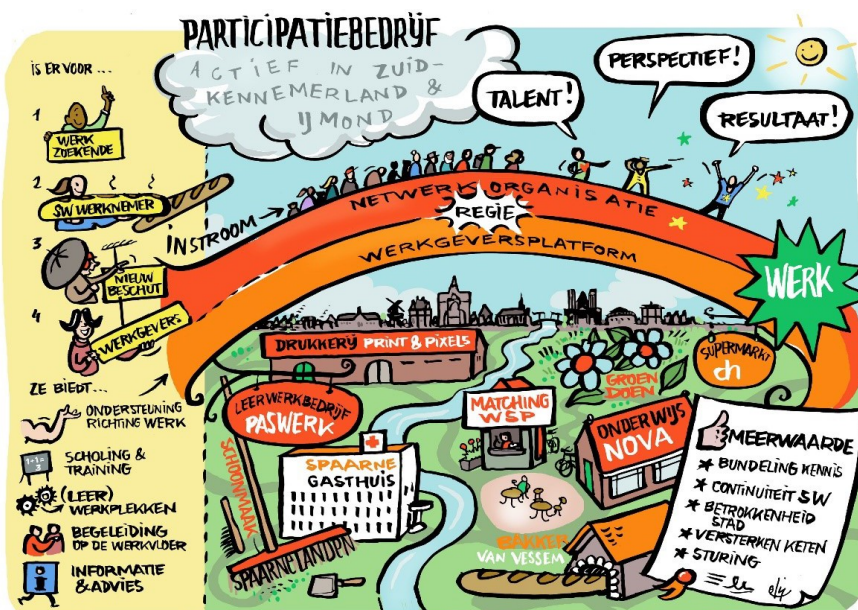
Met het Koersdocument Werk en Inkomen (2016/255654) is de koerswijziging in gang gezet, waarbij alle bijstandsafhankelijke inwoners van Haarlem worden uitgedaagd en ondersteund om te participeren naar vermogen, bij voorkeur door betaald werk en als dat niet mogelijk is door participatie. De principes 'Ken je klant' en 'Ken je stad' staan hierbij centraal.

Onderdeel hiervan is het project 'Ik doe mee' waarbij alle uitkeringsgerechtigden uitgenodigd worden voor een klantbeeldgesprek. Om klanten zo goed mogelijk te ondersteunen naar werk of participatie is het essentieel dat de klant goed in beeld is en goed in beeld blijft. 'Ik doe mee' is geen eenmalige actie, maar moet leiden tot een structureel andere werkwijze, waarbij het regelmatig spreken van de klant essentieel is.

We blijven de verdere implementatie van het koersdocument volgen, omdat het - naast een beter resultaat voor de klant - ook veel informatie oplevert voor het ontwikkelen van nieuwe perspectieven of projecten voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. En dat is weer van belang voor de samenwerking op regionaal niveau in onze arbeidsmarktregio en in het Werkgeversservicepunt.

4.2 Participatiebedrijf

Het college van Haarlem heeft in 2017 verkenning gedaan naar de mogelijkheden om een de begeleiding van de groep werkzoekenden met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt onderbrengen bij een nieuw te vormen Participatiebedrijf⁵.

⁵ Nota Onderzoek naar de oprichting van een Participatiebedrijf, 2017/578405

Op basis van de eerste verkenning is geconcludeerd dat een Participatiebedrijf meerwaarde heeft voor Haarlem en inmiddels loopt er een vervolgonderzoek dat zich toespits op de beoogde taken voor het Participatiebedrijf, de financiële en maatschappelijke kosten en baten van een Participatiebedrijf en het meest passende besturingsmodel.

Beoogd resultaat

Businesscase Participatiebedrijf (eind 2018) op basis waarvan een besluit genomen kan worden over de daadwerkelijke vorming van een Participatiebedrijf.

4.3 Leren door doen: Pilot IPS

IPS (Individuele Plaatsing en Steun) is een bewezen effectieve (en gecertificeerde) methodiek om mensen met ernstig psychiatrische aandoeningen succesvol naar regulier betaald werk te begeleiden en in een baan te behouden. De werkwens van de klant staat centraal. Succescijfers zijn twee keer zo hoog als bij reguliere jobcoaching.

Bij IPS staat de coaching 'on the job' centraal: er wordt snel (vlak na start behandeltraject) geplaatst en dan intensief gecoacht binnen het werk. Werk is bij IPS een middel voor herstel. Het UWV heeft IPS ook geadopteerd en betaalt voor mensen met een uitkering vanuit het UWV. Met inzet van de versnellingsmiddelen in december 2016 is in Haarlem ook een pilot van start gegaan. Deze eindigt in 2019 en op basis van de resultaten en onze ervaringen kunnen we kijken naar een vervolg.

Beoogd resultaat

Leren van de praktijkervaringen van de pilot IPS en op basis hiervan een besluit nemen over een vervolg.

4.4 Leren door doen: Samenwerking GGZ en W&I

Sinds 2013 werken de Ministeries van SZW en VWS en met onder andere GGZ-Nederland, Divosa en VNO-NCW aan de bevordering van de participatie van mensen met psychische aandoeningen. Landelijk is geconstateerd dat de samenwerking tussen GGZ en de lokale gemeentelijke afdelingen Werk & Inkomen verbeterd kan worden.

Centrumgemeente Haarlem heeft gebruik gemaakt van de stimuleringsregeling en voert hiermee een plan van aanpak uit waarmee de samenwerking tussen GGZ en Werk & Inkomen wordt gestimuleerd. Belangrijk onderdeel van dit plan van aanpak is het maken van klantreizen en het leren van ervaringsdeskundigen.

Het plan van aanpak heeft als doelstelling het bevorderen van arbeidsparticipatie voor burgers met psychische aandoeningen door het stimuleren van regionale samenwerking tussen GGZ partijen en partijen op het gebied van werk en inkomen. Dit vertaalt zich in de volgende specifieke doelstellingen:

- Het opsporen en aanpakken van knelpunten en hiaten in samenwerking en systemen die de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie in de weg staan
- Het verbinden en beter benutten van bestaande netwerken en partijen die een bijdrage kunnen leveren aan de doelstelling en het uitbreiden van de bestaande netwerken met waardevolle nieuwe partijen

- Bijdragen aan een cultuur waarin arbeidsparticipatie voor burgers met psychische aandoeningen wordt gezien als een gezamenlijke verantwoordelijkheid, die binnen de betrokken organisaties en netwerken een vanzelfsprekende plek krijgt

Beoogd resultaat

Het verbeteren van de samenwerking en het wegnemen van institutionele belemmeringen zodat mensen met psychische beperkingen beter toegang krijgen tot de arbeidsmarkt.

4.5 Leren door doen: Pilot onderwijs - arbeidsmarkt - zorg

Een knelpunt in de zorg is het groeiend tekort aan arbeidskrachten. In onze regio hebben zorgaanbieders (vereniging in de regionale branchevereniging Voor Betere Zorg), gemeenten en opleidingsinstituten het Regionaal Actieplan Aanpak Tekorten in de Zorg opgesteld om werknemers in de zorg te behouden en studenten te interesseren voor een baan in de zorg.

Haarlem draagt actief bij, onder andere door het mogelijk maken van een pilot onderwijs-arbeidsmarkt-zorg. De toenemende werkdruk in de zorg gekoppeld aan steeds meer openstaande vacatures belemmert de instroom van stagiaires in de zorg door een gebrek aan begeleidingscapaciteit. We onderzoeken nieuwe mogelijkheden om voldoende stageplaatsen te behouden, de studenten van nu zijn immers de professionals van de toekomst!

Beoogd resultaat

Vergroten begeleidingscapaciteit bij scholen en zorgaanbieders zodat er voldoende stageplekken in de zorg beschikbaar blijven voor de professionals van de toekomst.

4.6 Leren door doen: Pilot regionale werkgeversbenadering

Met het Sociaal Akkoord (april 2013) hebben bedrijfsleven en overheid aangegeven zich in te willen zetten voor een inclusieve arbeidsmarkt waarin iedereen naar vermogen mee kan doen, ondanks eventuele (tijdelijke of structurele) beperkingen. In het nastreven van die ambitie stuiten werkgevers echter nogal eens op een veelheid aan verschillende doelgroepen, regelingen, instanties en contactpersonen. Dat maakt dat ze soms door de bomen het bos niet meer zien.

Om die reden zijn de vijf grootste gemeenten binnen de Metropool Regio Amsterdam (Almere, Amsterdam, Haarlem, Haarlemmermeer en Zaanstad) met een pilot eenduidige werkgeversbenadering op Schiphol ter bevordering van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Deze eenduidige werkgeversbenadering lijkt te werken, de eerste resultaten zijn in ieder geval aanleiding geweest om de pilot uit te breiden.

Het uiteindelijke doel is om op grotere schaal binnen de MRA de inclusieve arbeidsmarkt te bevorderen, door vraag en aanbod op een zo gestroomlijnd mogelijke manier samen te laten komen.

Beoogd resultaat

Eenduidige werkgeversbenadering waarbij de grenzen van verschillende arbeidsmarktregio's geen belemmering vormen voor de bemiddeling van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

4.7 Leren door doen: sociale coöperatie duurzaam werkt

Een aantal werkgevers in onze regio hebben de intentie tot het opzetten van een sociale coöperatie. Dit initiatief van een aantal regionale ondernemers, AWWN, Pasmach en het Regionaal Werkbedrijf, met als werktitel Duurzaam Werkt, stelt zich ten doel het vergroten van de arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt op 'een ondernemende manier'. Belangrijkste uitgangspunten van deze coöperatie zijn:

- Werkgeverschap, detachering en begeleiding van beoogde medewerkers vanuit de coöperatie
- Gegarandeerde instroom van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt vanuit deelnemende gemeenten
- Financiering vanuit een combinatie van obligaties aan werkgevers en social impact financiering vanuit gemeenten

Wij voeren met de initiatiefnemers een verkennend onderzoek uit naar de haalbaarheid van en de randvoorwaarden voor dit initiatief.

Beoogd resultaat

Een verkennend rapport dat antwoord geeft op de vraag of deelname aan dit initiatief vanuit de gemeente haalbaar is en naar het draagvlak/commitment van alle gemeenten uit de arbeidsmarktregio om deel te nemen aan de coöperatie.

4.8 Samenvatting: thema participatie en arbeid

		Draagt bij aan			Resultaat
		<i>Verbinding Sociaal domein</i> 	<i>Verbinding Klant</i> 	<i>Verbinding domeinen en programma's</i> 	<i>Verwacht resultaat per inspanning</i>
1	Participatiebedrijf	●	●		Businesscase
2	IPS	●	●		Leren van pilot
3	GGZ en W&I		●		Verbeteren samenwerking GGZ en W&I
4	Pilot arbeidsmarkt, zorg & onderwijs	●	●		Behoud voldoende stageplaatsen in de zorg
5	Pilot regionale werkgevers- benadering	●	●		Meer mensen aan het werk door eenduidige werkgeversbena- dering
6	Sociale coöperatie	●		●	Verkenning

5. Thema Jeugd (integrale aanpak)

5.1 Inleiding

Jeugdigen en hun gezinnen beter en sneller helpen, daarvoor staan wij – jeugdhulpaanbieders, gemeenten, Rijk en brancheorganisaties – samen aan de lat. In het 'Statement Zorglandschap: passende hulp voor alle jeugdigen in Nederland' staat beschreven hoe wij een succes willen maken van het nieuwe jeugdhulpstelsel en dus zorg en ondersteuning realiseren die zoveel mogelijk dichtbij huis plaatsvindt en aansluit bij wat echt nodig is. Wat nodig is halen we op door te luisteren naar jongeren, ouders en professionals. Hiervoor is inzet en commitment nodig van alle partijen in het land die verantwoordelijk zijn voor de organisatie van jeugdhulp en steun aan kwetsbare gezinnen. Wij vragen urgentie en actie op een drietal thema's, namelijk:

1. Versterken en verbeteren van de ketensamenwerking
2. Het leren van elkaar, en de toepassing van best werkende technieken, versnellen
3. Passende hulp bieden, juist bij complexe zorgvragen

Het Nederlands Jeugdinstituut heeft in 2017 onderzoek gedaan naar de stand van zaken transformatie jeugd in Haarlem en Zandvoort. Dat heeft geleid tot een evaluatierapport en een aantal aanbevelingen. Conclusies uit het rapport hadden enerzijds betrekking op een aantal opvallende inhoudelijke thema's c.q. kwesties in het jeugddomein. Ze hadden anderzijds betrekking op de meer veranderkundige aanpak: het focussen op een klein aantal deelthema's en het werken vanuit de praktijk.

In de zomer van 2017 is het evaluatierapport gepresenteerd tijdens een bijeenkomst met de leden van het Bestuurlijk Overleg Jeugd. Dat heeft geleid tot de keuze voor vijf gezamenlijke thema's voor de komende jaren. Dit zijn:

- 1 Aanpak multi problem gezinnen
- 2 Aanpak kwetsbare jongeren 16- 23 jaar
- 3 Verbinding onderwijs en jeugdhulp
- 4 Preventie
- 5 Jeugd en veiligheid

Hoewel deze thema's voortkomen uit een evaluatie naar de stand van zakenjeugd, zal duidelijk zijn dat er in alle gevallen verbindingen gelegd moeten worden met andere onderdelen binnen het sociaal domein. En in alle gevallen gaat het om samenwerking tussen gemeente, onderwijs, jeugdhulp, sociaal wijkteams. Zo gaat het bij kwetsbare jongeren onder andere om ontschotten tussen Jeugd en Wmo. Bij multi problem gezinnen gaat het om het gezamenlijk bepalen van gelijktijdige of volgtijdelijke inzet op het gebied van schulden en werk, jeugdhulp, hulp voor de ouders. Dat is dan ook de reden dat de verschillende projecten onderdeel zijn van de bredere transformatieagenda sociaal domein.

De punten in de volgende paragrafen benoemd zijn de onderdelen met extra aandacht vanuit het programma Sociaal Domein. In samenhang hiermee wordt het Transformatieplan Zuid Kennemerland uitgevoerd (aanvraag middelen transformatiefonds jeugd 2018 tot en met 2021, landelijk actieprogramma). In de nota integraal jeugdbeleid (eerste kwartaal 2019) komt de inzet in de sociale basis tot en met specialistische jeugdhulp samen.

5.2 Implementatie regieondersteuning

De implementatie van 'één huishouden één plan één regisseur' is landelijk een 'taai' onderwerp. Het lijkt eenvoudig: CJG of SWT gaan in gesprek met betrokken partners bij een casus en maken met elkaar afspraken wie welke inzet op welk moment doet. En dat impliceert dat er ook afgesproken kan worden dat één van de betrokken partijen juist even 'op de handen moet zitten'. Soms is het beter om een uitkering wat langer door te laten lopen. Soms is het beter om even af te zien van handhaving van leerplicht, omdat een time out of een andere inzet eerst nodig is. Of juist het tegenovergestelde. We gebruiken hier onder andere de methodiek van 'de omgekeerde toets'. Juist binnen onze gemeentelijke organisatie is dat een lastig vraagstuk. Wij hebben immers te maken met afdelingen die verschillende opdrachten hebben, werken met verschillende wetgeving, verordeningen en regels.

Het college heeft in 2014 besloten dat deze regierol ligt bij CJG en Sociaal Wijkteam. Het college heeft er destijds ook bewust voor gekozen om dit niet vast te leggen in mandaten om te voorkomen dat we een nieuwe geprotocolleerde werkwijze zouden inrichten. Het gaat dus om samenwerken, afstemmen en voor het CJG en SWT het uitvoeren van deze regierol op basis van professionele autoriteit.

In de afgelopen periode hebben CJG en SWT geïnvesteerd in het invulling geven van deze regierol en dit zal in de komende periode in pilots worden 'getest'. Het gaat dan bijvoorbeeld om de gezamenlijk pilots aanpak multi problem gezinnen of de aanpak 16-27 jaar volgens de methodiek van regieondersteuning (één huishouden, één plan, één regisseur).

Beoogd resultaat

De werkwijze 1h1p1r is erop gericht om vooral gezinnen die kampen met multi problematiek te helpen door hen actief te betrekken bij hulp. Gezinnen voeren zelf de regie over het hulpproces en er wordt gezamenlijk met de hulpverleners en betrokkenen een plan gemaakt over inhoud en volgorde van ieders inzet. Er ontstaat een gedragen plan waarbij integraal, planmatig en doelgericht wordt gewerkt aan het beste resultaat voor de klant.

5.3 Leren door doen: Aanpak multi probleem gezinnen

Het realiseren van een (meer) effectieve aanpak MPG door al werkende lessen te trekken uit concrete actuele casuïstiek. Welke patronen zien we, wat weten we over de al gedane investering en de opbrengsten, hoe wordt samengewerkt?

We bereiken het gewenste doel door te investeren in training van professionals die cruciaal zijn in vormgeven van aanpak rondom multi probleem gezinnen. Deze werkwijze wordt ook gehanteerd in de aanpak rondom één gezin, één plan, één regisseur.

Beoogd resultaat

Een meer effectieve aanpak multi problem gezinnen.

5.4 Leren door doen: Kwetsbare jeugd 16 - 27 jaar

Een soepele overgang 'op weg naar volwassenheid' zonder institutionele belemmeringen en zonder dat kwetsbare jongeren uit beeld raken.

Het vertalen van leerervaringen uit de praktijk naar (waar nodig) structurele oplossingen, werkwijzen en samenwerkingsafspraken. Waarbij we de doelgroep actief betrekken in het meedenken hierin.

Om het gewenste doel te bereiken is cruciaal om vooral jongeren zelf aan het woord te laten. Zij kunnen als niemand anders naar voren brengen waar zij tegen aanlopen en wat zij nodig hebben. We gaan de samenwerking aan met het NJI om tot een gedragen plan en actie te komen.

Daarnaast gaan wordt er de aankomende periode een pilot gedraaid rondom het Toekomstplan. Het toekomstplan is bedoeld om de overgang van jongeren naar volwassenheid beter te laten verlopen. Als een jongere 18 wordt dan komt er ineens heel veel op hem of haar af, ze zijn ineens zelf verantwoordelijk voor hun financiën, scholing en verzekeringen. Het CJG Kennemerland, SIG, Leger de Heils en Opvoedpoli hebben de afgelopen periode een digitaal Toekomstplan ontwikkeld voor jongeren in het platform Karify. In het digitale Toekomstplan staat alle informatie op een rij die je als jongere geregeld moeten hebben voor na je 18e jaar. Er staan ook andere handige tips over school en studie, inkomen, werk, wonen en vrije tijd.

Het komende half jaar wordt een pilotversie aangeboden aan jongeren. Professionals die met jongeren werken vanuit SIG, Leger des Heils, Opvoedpoli, JGB, Kenter gaan de komende periode jongeren vanaf ongeveer 17 jaar actief benaderen (of jongeren na 18 jaar die hun zaken nog niet goed geregeld hebben) om aan de slag te gaan met het Toekomstplan.

Beoogd resultaat

Een soepel overgang 'op weg naar volwassenheid'

5.5 Onderwijs en jeugdhulp

Om passende zorg te realiseren is het nodig dat het onderwijs en jeugdhulppartners samenwerken vanuit een gezamenlijke visie en agenda. Waar gaat het om?

- (Blijven) faciliteren dat onderwijs, jeugdhulppartners en leerplicht elkaar beter leren kennen: wie is waarvan, hoe werken we samen, waar kunnen we elkaar op aanspreken (impuls trajecten in VO en PO, zijn ook onderdeel transformatieplan ZK);;
- Ontwikkelen van een gedeelde visie op onderwijs-zorg arrangementen (oza) op regionaal niveau en deze vervolgens uitvoeren en monitoren (ook onderdeel transformatieplan ZK).
- Integrale en structurele aanpak voor thuiszitters waar jeugdhulp goed op is aangesloten.
- Ontschotting en scheppen helderheid in bovenregionale voorzieningen. Versterken boven-regionale samenwerking onderwijs-jeugdhulp in die voorzieningen waar nu veel knelpunten zijn doordat financiering uit diverse wetten komt, er meerdere samenwerkingsverbanden en meerdere gemeenten en jeugdhulpregio's betrokken zijn (ook onderdeel transformatieplan ZK).
- Betere afstemming preventie jeugd en onderwijs: verheldering over inzet gemeente/boven-regionale inzet, routing, mogelijk een gedeelde agenda en programmering.
- Verdere ontwikkeling van tussen voor- en vroegschoolse voorzieningen, kinderdagverblijf en buitenschoolse opvang met een jeugdhulpcomponent en de relatie van deze voorzieningen met jeugdhulp en het onderwijs.
- In het algemeen door het versterkt samen optrekken met diverse partners in bovenstaande trajecten: Bewustzijn van gezamenlijke verantwoordelijkheid voor efficiënte en best passende zorg vanuit alle betrokken partners

Beoogd resultaat

Bevorderen samenwerking onderwijs en jeugdhulp.

5.6 Samenvatting: thema jeugd (integrale aanpak)

		Draagt bij aan			Resultaat
		Verbinding Sociaal domein	Verbinding Klant	Verbinding domeinen en programma's	Verwacht resultaat per inspanning
					
1	Implementatie regieondersteuning	●		●	Een gedragen plan
2	Multi Probleem Gezinnen	●	●	●	Meer effectieve aanpak
3	Kwetsbare jeugd 16-27	●	●	●	Soepele overgang op weg naar volwassenheid
4	Onderwijs & Jeugdhulp	●	●		Bevorderen samenwerking

Dit is een uitgave van gemeente Haarlem,
30 oktober 2018

Postbus 511
2003 PB Haarlem
Tel. 14 023

haarlem.nl